

Rola sędziego krajowego w stosowaniu unijnych dyrektyw antydyskryminacyjnych

DR ALEKSANDRA BERNATOWICZ

Funded by
the European Union

1

Plan prezentacji

I. **Stosowanie prawa UE w postępowaniach krajowych**

1. Dyrektywy antydyskryminacyjne.
2. Sprawa unijna.
3. Pytania prejudycjalne w stosowaniu prawa UE .

2

Plan prezentacji

II. **Praktyczne wskazówki dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym**

1. Schemat postępowanie przed TSUE.
2. Wniosek o wydanie orzeczenia:
 - a. elementy techniczne i formalne,
 - b. zawartość.
3. Konstrukcja pytania i najczęstsze błędy.

3

Plan prezentacji

III. **Pytania i dyskusja**

4

Dyrektywy antydyskryminacyjne

→ dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków (art. 288 zd. 3 TfUE)

5

Dyrektywy antydyskryminacyjne

- dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy,
- dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne,
- dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług,
- dyrektywa 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy,

... i wiele innych

6

Dyrektywy antydyskryminacyjne

CO ISTOTNE:

ogólna zasada niedyskryminacji ma skutek bezpośredni w dziedzinach objętych prawem UE (co podkreślają też przepisy dyrektyw antydyskryminacyjnych wprost – przykładowo art. 3 dyrektywy 2000/78)

7

Wzorzec krajowych kontroli przepisów

- C-144/05 *Mangold* (dyskryminacja ze względu na wiek),
- C-555/07 *Kücükdeveci* (dyskryminacja ze względu na wiek),
- C-16/19 *Szpital Kliniczny dra Babińskiego* (odmienne traktowanie w ramach grupy pracowników niepełnosprawnych),
- C-344/20 *L.F. p. S.C.R.L.* (zakaz dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania).

8

Sprawa unijna

= sprawa, w której przynajmniej jeden element faktyczny lub prawny ziścił się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego

≠ sprawa krajowa (stosowanie prawa UE jest wyłączone)

9

Łączniki

- zastosowanie ma traktat, rozporządzenie, decyzja,
- zastosowanie mają przepisy krajowe transponujące dyrektywę UE,
- państwo członkowskie nie dokonało implementacji dyrektywy w terminie,
- jednostka korzysta ze swobód rynku wspólnego (np. przemieszcza się pomiędzy granicami państw członkowskich).

10

Skutek zidentyfikowania sprawy unijnej

1. ustalenie relewantnych przepisów prawa unijnego
2. zestawienie z przepisami krajowymi
3. wykładnia przepisów prawa krajowego i unijnego (reguły kolizyjne)
4. obowiązek albo prawo zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym

11

Pytania prejudycjalne w stosowaniu prawa UE

cel: zapewnienie jednolitego stosowania prawa unijnego przez wszystkie sądy krajowe

12

Akty prawne

- TfUE: art. 267, art. 23 protokołu nr 3 (Statutu TSUE)
- Regulamin postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości: Tytuł III
- Zalecenia dla sądów krajowych dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

13

Zakres przedmiotowy pytania

- wykładnia traktatów,
- ważność i wykładnia aktów prawa pochodnego,
- wykładnia postanowień umów międzynarodowych, których UE jest stroną

14

Prawo zadania pytania

→ zawsze, gdy wykładnia przepisów UE jest niezbędna w rozpoznawanej sprawie

15

Obowiązek zadania pytania

→ sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu (teoria konkretna vs. abstrakcyjna)

* wyroki: C-314/85 *Foto-Frost*, C-119/15 *Biuro Podróży Partner*

→ **konieczność zbadania ważności aktu prawa UE**

* wyrok: sprawy połączone C-293/12 i C-594/12 *Digital Rights Ireland*

16

Obowiązek zadania pytania

* wyłączony w 2 przypadkach:

1. doktryna *acte clair* (C-283/81 *CILFIT*)
2. doktryna *acte éclairé* (C-28-30/62 *Da Costa*)

17

Schemat postępowania przed TSUE

- 1) wniosek
- 2) tłumaczenia, doręczenia
- 3) rozprawa
- 4) opinia Rzecznika Generalnego
- 5) narada
- 6) wyrok

18

Wniosek - elementy techniczne i formalne

1. **moment skierowania:** natychmiast po stwierdzeniu, potrzeby zadania pytania,
2. **sposób przekazania:**
 - a. **droga elektroniczna (zalecana)** – aplikacja e-Curia:
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/pl/
 - b. **pocztowa** – na adres: Greffe de la Cour de Justice – Sekretariat Trybunału Sprawiedliwości, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg
3. **dokładne oznaczenie sądu odsyłającego,**

19

Wniosek - elementy techniczne i formalne

4. **oznaczenie stron z uwzględnieniem ochrony danych osobowych** (inicjały, kombinacja liter),
5. **maszynopis, podpisany, opatrzone datą, ponumerowane strony i ustępy,**
6. **redakcja:** jasna, prosta, precyzyjna (nadająca się do przetłumaczenia),
7. **forma:** przewidziana przez prawo krajowe dla kwestii incydentalnych (PL – postanowienie),
8. **pytanie:** odrębna i jasno oznaczona część orzeczenia.

20

Wniosek - zawartość

art. 94 Regulaminu:

1. **zwięzłe omówienie przedmiotu sporu, okoliczności faktycznych,**
2. **treść przepisów krajowych mogących mieć zastosowanie w sprawie, orzecznictwo sądów krajowych,**
3. **powody wątpliwości sądu krajowego, związek przepisów unijnych z postępowaniem głównym,**

21

Wniosek - zawartość

*załączniki (fakultatywnie – przykładowo omówienie stanowiska stron, własne stanowisko co do odpowiedzi, okoliczności uzasadniające rozpoznanie w trybie przyspieszonym).

22

Wniosek - zawartość

Konsekwencją braku któregoś z elementów wymienionych w pkt 1-3 może być uznanie się przez Trybunał za niewłaściwym do udzielenia odpowiedzi albo odrzucenie wniosku!

(C-72/15 PJSC Rosneft Oil Company)

23

List of results by case

List of documents

6 document(s)

Case	Document	Date	Name of the parties	Subject-matter	Curia	EUR-Lex	Autres Liens
C-715/20	Judgment (OJ)	22/03/2024	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			
C-715/20	Judgment ECLI:EU:C:2024:139	20/02/2024	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			
C-715/20	Abstract ECLI:EU:C:2024:139	20/02/2024	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			
C-715/20	Opinion ECLI:EU:C:2023:281	30/03/2023	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			
C-715/20	Application (OJ)	23/04/2021	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			
C-715/20	Request for a preliminary ruling	8/12/2020	X (Absence de motifs de résiliation)	Social policy			

« 1 / 1 Pages »

24

Konstrukcja pytania - standardowa

Czy [przepis unijny, o którego wykładnie wnosi sąd odsyłający] należy interpretować w ten sposób, że (nie) stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, zgodnie z którym[opis regulacji krajowej, o którą pyta sąd odsyłający], co oznacza że [wykładnia kontrolowanego przepisu krajowego]?

25

Konstrukcja pytania - alternatywna

Czy [art. 2 dyrektywy [2000/78]] powinien być rozumiany w ten sposób, że jedną z form naruszenia zasady równego traktowania stanowi różnicowanie sytuacji poszczególnych osób należących do grupy wyróżnionej z uwagi na cechę chronioną (niepełnosprawność), jeśli dokonane przez pracodawcę zróżnicowanie wewnątrz grupy następuje w oparciu o pozornie neutralne kryterium, a kryterium to nie może być obiektywnie uzasadnione zgodnym z prawem celem, a środki podjęte do tego celu nie są właściwe i konieczne?

(C-16/19 *Szpital Kliniczny dra Babińskiego* – zasada niedyskryminacji stosowana bezpośrednio)

26

Konstrukcja pytania

→ Trybunał często przeformułowuje pytanie poprzez:

- a. wskazanie innego wzorca kontroli (innego przepisu prawa UE),
- b. połączenie pytań,
- c. warunkową konstrukcję pytań i udzielenie odpowiedzi na jedno z nich (kolejne są wówczas zbędne).

27

Przykłady błędów w pytaniach

- pytanie o sprawę krajową (C-50/16 *H. Grodecka*),
- pytanie hipotetyczne (C-210/06 *Cartesio*) – bez związku ze sprawą,
- pytanie niedokładne, bez treści przepisów lub kontekstu faktycznego (C-31/12 *Ziemski i Kozak*),
- pytanie zawierające odpowiedź (C-62/14 *Gauweiler*).

28

Pytania i dyskusja

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ 😊

